

tvivlet om at kunne udfinde en Formulering, der kunde endog saa blot nogenlunde afværge det omtalte Misbrug. Deri er jeg nu ikke paa Forhaand saa ganske enig; jeg tror, at man nok kunde have formuleret Paragrafen saaledes, at Misbrug kunde forhindres, men derpaa skal jeg ikke komme længere ind her. Jeg tror, at man allenaars kunde være kommen til den Udvei, som jeg har foreslaaet, nemlig, at man under visse Betingelser kunde have overladt til den ærede vedkommende Minister ligeoverfor alle de enkelte Tilfælde at afgjøre, om det var en Forbrugsforening, der virkelig var alvorlig anlagt paa at gjøre Indtjøg i det Store for at forsyne sine Medlemmer uden at drive Handel, og om en saadan Forening havde stillet eller kunde og vilde stille tilstrækkelige Garantier for, at den ikke vilde udsteie fra dette Formaal ved at give sig af med Handel. Jeg har ofte hørt Folk sige, at det vil jo i en mindre væsentlig Grad berøre Forbrugsforeninger, at man forbyder dem at kjøbe Brændevin eller paalægger dem at løse Næringsbevis for at kunne det, efter som Brændevin strengt taget ikke er en Nødvendighedsartikel. Ja, af den Mening er jeg ikke. Ganske vist kan man sige, at Brændevin strengt taget ikke er en Fornødenhed for den arbejdende Klasse, men det kan man virkelig ogsaa sige om en stor Mængde andre Gjenstande. Ingen kan med fuldkommen Ret sige, at Kaffe eller The eller Vin er en Fornødenhed; men, mine Herrer, alle disse forskellige Drikke ere, efterhaanden som Udviklingen er gaaet frem, blevne mere eller mindre til Fornødenheder, og jeg har med Hensyn til dette Spørgsmaal om Nydelsen af Brændevin raadført mig her i Kjøbenhavn med meget dygtige Læger, som staa i et bestemt Forhold til Forbrugsforeninger her i Byen. Hvis Nogen ønsker, at jeg skal nævne dem, skal jeg gjerne gjøre det; det er nemlig Professor Hornemann og Distriktslæge Ulrik. Professor Hornemann har bemærket, at han ansaa maadeholden Brug af Brændevin, to à tre Snapse om Dagen for nyttig for Arbeidere, der ere meget beskæftigede i fri Luft, og naar de først være vantede dertil, for næsten en Nødvendighed, og hvad Distriktslæge Ulrik angaar;

da har han sagt mig, at, skjøndt han just ikke ansaa Brændevin for en Fornødenhed, var der dog en saa tydelig Tendens hos de vedkommende Arbeidere, som ere i en ham bekendt Forening, til at betragte et maadeholdent Brug af Brændevin som en Fornødenhed, at man sandsynligvis bliver nødt til eller maatte allerede er bleven nødt til at betragte det som en Fornødenhed. Med Rette kan vist Ingen negte, at, naar man skal stifte en Forbrugsforening for de arbejdende Klasser og navnlig ogsaa for den fattige Del af samme, saa er det næsten nødvendigt, at man omfatter alle deres Fornødenheder. Der er jo en af Siderne ved disse Forbrugsforeninger, om jeg saa maa sige, den sædelige Side, som man ikke kan lægge mindst Vægt paa, og som jo gaar ud paa at vænne Vedkommende til Orden, Sparksomhed og Maadehold, til ikke at misbruge Krediten paa en for dem for dørvellig Maade, og til at sætte Tæring efter Næring — kort sagt, gaar ud paa sædeligt at vække og heve Medlemmerne af disse Foreninger. Naar Foreningen da ikke kan forsyne Medlemmerne med alle Fornødenheder, saa nødes jo Medlemmerne, navnlig her paa Brændevinsegetet, til at søge hen til Andre, som kunne forsyne dem med Brændevin, og de ville da altfor let blive dragne ind i Kredse og komme under Paavirkninger, som ville modarbejde de højere Formaal, som disse Foreninger ellers med Rette maatte kunne vente at ville fyldestgjøre, og som de ogsaa virkelig vise sig at fyldestgjøre næsten allevegne, hvor de styres med Alvor og Dygtighed, nemlig at vække til et ordentligere, dygtigere og strengt sædeligt Liv. Det er, tror jeg, saa almindelig anerkjendt, at man ikke vil kunne negte, at Foreningerne, naar de ere ordentligt indrettede, kunne have og virkelig ogsaa have disse gode Virkninger. Spørgsmaalet vil nu altsaa paa dette Punkt være, om man uden Skade kunde udelade Brændevin blandt de Varer, som Forbrugsforeninger fordele, men det maa jeg i Henhold til det allerede Anførte besvare benegtende. — Der er dog en anden Side derved, som jeg nu skal tillade mig at omtale. Forfaavidt man har troet, at man ved § 4 i Loven om Brændevinshandel har gjort Kjøbstæderne en Tje-